

ΣΥΝΕΧΕΙΑ εκ της 1ης σελίδος
Είς τὰ Χανιά, τὴν δευτέραν καὶ πλέον ἀγαπημένην του πατρίδα, ἐτελέσθη λαμπρὸν φιλολογικὸν μνημόσυνον, μετὰ πολλοὺς ὁμιλητὰς καὶ ἐξαιρετικὴν συροσὴν κόσμου (1937). Αἱ ἐφημερίδες, ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας ἀφιέρωσαν τὰς στήλας ἢ καὶ τὰς σελίδας των διὰ τὸ μνημόσυνον, διὰ τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ πρώτου Κρητὸς λογοτέχνου.

»Εἰς τὸ Ἡράκλειον συνεστήθη εἰδικὴ ἐπὶ τοῦ ἐτοιμαζομένου μνημοσύνου ἐπιτροπὴ τοῦ ἀφιερώνοντα φιλολογικαὶ σελίδες ἢ τεύχη, εὐστοχώτατα δὲ ἡ κ. Θ. Καλλιγιάννη τοῦ ἀφιέρωσεν ἓν ἐκ τῶν τευχῶν τῶν «Κρητικῶν Σελίδων» (1938). Εἰς Βιάννον (σημ. ὕποφ.) εἶναι τὸ χωριὸν τοῦ Κονδυλάκη, συνεστήθη σωματεῖον «Ὁ Διπλότυπος», διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἀπάντων του. Εἰς ὅλην τὴν Κρήτην γίνονται ἔρανοι, διὰ τὰς προτομὰς του ἢ δι' ἀναμνηστικὰς πλάκας, ποὺ θάσσηθῶν εἰς τὰ Χανιά, τὴν Βιάννον ἢ τὸ Γρασί τῆς Κυδωνίας. Ὅσοι δνομάζονται μετ' ἐνομιὰ του. Ἡ εἰκὼν θὰ κοσμήσῃ τὰς ἀθήσασα τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Χανυστατοῦ», τοῦ ἱστορικοῦ ἀρχεῖου Κρήτης καὶ τοῦ Δικαστικοῦ συλλόγου Χανίων. Θὰ ζητηθῇ καὶ ἡ συμβολὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ ἰδιαίτερος τῆς πρωτεύουσας, διὰ τὸν τόσον γνωρίμον καὶ ὀγαπητὸν καλλιτέχνην.

Ἡ ἔκδοσις τῶν Ἀπάντων τοῦ Κονδυλάκη εἶναι τὸ ἀποκοσφύμα τῶν ἐκδηλώσεων εἰς μνήμην τοῦ συγγραφέως τοῦ «Πατούνα». Δίδεται τὸ ἔργον του ἀλλοκληποικίον νὰ νὰ γνωσθῇ στὸ πλατύταρον ἀναγνωστικὸν κοινὸν, νὰ μελετηθῇ, νὰ κριθῇ καὶ νὰ πάρῃ ὀριστικὰ τὴν θέσιν του στὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Ἀπανταί τοῦ Κονδυλάκη εἶχαν ἐκδοθῇ πρὸ ἐτῶν ἀπὸ τῶν ἐκδοτικῶν οἴκῳ Ἐλευθερουδάκη, ποὺ ἦταν, κατόπιν συμβολαίου μετὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ συγγραφέως, ὁ μόνος ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως. Σήμερον κάνει καὶ αὐτὸς τὴν προσφορὰ του στὸν ἑορτασμὸ τῆς ἑκατονταετηρίδος του: Παραχωρεῖ τὸ δικαίωμα του στὸν προοδευτικὸν καὶ μορφωτικὸν Σύλλογον τῆς Βιάννου, διὰ νὰ εἰσπράξῃ τὸ σωματεῖον αὐτὸ

τὰ τυχὸν κέρδη τῆς ἐκδόσεως καὶ μπορέσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχετικὸν μετὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Κονδυλάκη πρόγραμμά του. Γι' αὐτὸ ἀκριδῶς, ἡ ἔκδοσις αὐτὴ πρέπει νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπὸ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ βοηθηθῇ ἀποτελεσματικὰ ὁ λαμπρὸς αὐτὸς Σύλλογος νὰ κάμῃ ὅσα σχεδιάζει γιὰ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἔργου τοῦ Κονδυλάκη στὴν λαϊκὴ συνείδησιν ὡς ἐθνικῆς ἀξίας.

Ὁ πρῶτος αὐτὸς τόμος μετὰ τὴν ζωρῶν εἰκὼν τοῦ ξεκινήματος του ἀπὸ τὴν Κρήτη, μᾶς δείχνει ἀνάγλυφα πὸς ὁ Κονδυλάκης θραίνει ἀπὸ τὸ γνήσιο ἠρωτικὸν πνεῖδῶλλον τῆς Κρήτης, γιὰ νὰ γίνῃ ἐκπρόσωπός της στὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Στὰ βιογραφικὰ κεφάλαιά του τὸν παρακολουθοῦμε δικαστικὸν γραφέα, αὐτοσχέδιον ἀνταποκριτὴν σὲ Κρητικὴν ἐφημερίδα, δάσκαλον, ἐρασιτέχνην ἢ βοσκοτὸν, φοιτητὴν, ἐπικὸν ἀφηγητὴν ἀγῶνων ἐλευθερίας καὶ τέλος, πολεμιστὴ τὸν ἴδιον στὰ 1896, ὅταν ἀκριδῶς κατέβαινε στὴν Κρήτη καὶ ὁ Μασβίλης, ζωσμένος τὰ φυσεκλίκια τοῦ ἀνάρτη, νὰ πολεμήσῃ ὡς ἓνας μέσα σὲ ὄλους. Ἐν αὐτὸν τὸν πρῶτον τόμον, σ' ἀφηγήματα, ὅπως τὸ «Σκούρα» καὶ ὁ «Κερκέζος», μᾶς δίνει τὴν ψυχὴν τῶν ἀπλῶν, ἀλλὰ δυνατῶν καπετάνιων τῆς Κρήτης, ποὺ φιλονικοῦν γιὰ τὴν κατοχὴν ἑνὸς ντουφεκιοῦ, ἀλλὰ συμφιλιώνονται στὴν μάχην ἢ τῶν ἀπολέμων (στὸν «Κερκέζον»), ποὺ γίνονται λιοντάρια στὴν μάχην καὶ παίρνουν καὶ φοροῦν τὸ δῖπλον τοῦ σκοτωμένου ἐχθροῦ, ἐνῶ εἶχαν ἀρνηθῇ νὰ τοὺς δώσουν τουφέκι οἱ δικοὶ μας, παρεξηγώντας τὴν κρυμμένη παλληκαριὰ τους.

Ἔτσι θὰ γνωρίσουν οἱ ἀναγνώσταί τὸν Κονδυλάκη ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ρωμαλέου ταλέντου του — τὴν πρώτην του ἀγνὴν ἐξόρμησιν.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

Οἱ Κρητικοὶ δὲν χωρατεύουν καθόλου: Δὲν ἐπρόλαβαν οὔτε ν' ἀρχίσουν, καλὰ - καλὰ, οἱ ἑορτῆς γιὰ τὰ ἑκατοντάχρονα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Γιάννη Κονδυλάκη καὶ ἀμέσως ἄρχισε ἡ ἔκδοσις τῶν ἀπάντων του. Ὁ πρῶτος τόμος θρίσκειται, αὐτὴ τὴ στιγμή, ἐπάνω στὸ γραφεῖόν μου. Εἶναι ἔκδοσις εὐπαρουσίαστη, ἐνὸς νέου ἐκδοτικοῦ οἴκου, τῆς «Ἀηδόνας», ποὺ διεθύνουν δύο μορφωμένους δεσποινίδες, συμπατριώτισσες τοῦ συγγραφέως, ἡ Δημήτρα καὶ ἡ Ἰωάννα Φραγκάκη. Ὁ πρῶτος αὐτὸς τόμος, ποὺ περιέχει «Ἀποσάφραξιν γιὰ τὴν Κρήτην» καὶ δίνει τὸ λογοτεχνικὸν ξεκίνημα του, ἔχει μακρότατον πρόλογον τοῦ

καθηγητοῦ κ. Τωμαδάκη, μετὰ τὸν γενικὸν τίτλον «Ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης καὶ ἡ Κρήτη» καὶ διηρημένον σὲ τέσσαρα μέρη, μετὰ πλῆθος βιογραφικῆς εἰδήσεως, πολλὰς ἀγνωστας ἕως τώρα, καὶ εἰσαγωγικὰς πληροφορίες καὶ ἐκτιμήσεις ποὺ κατατοπίζουν τὸν ἀναγνώστη σ' ὅτι ἀφορᾷ τὰ πρῶτα βήματά τοῦ Κονδυλάκη στὴν τέχνην τοῦ λόγου.

«Ἡ Κρήτη — γράφει σ' αὐτὸν τὸν πρόλογον — συνειδητοποιεῖ τὸν Κονδυλάκη της! Αὐτὸ θὰ ἡμπορούσαμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι σημαίνει ἡ ἔντονος, κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἀπασχόλησις περὶ τὸν ἀπτικώτατον αὐτὸν Κρητὰ χρονογράφον καὶ λογοτέχνην. ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν 5ην σελίδα»